

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁST' STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt' roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
EDVARD SÁNDORFI.
Majitel' a vydavatel' :
JAN MOLNÁR

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Amerika.

Uhorsko-kráľovský štatistický (vykázujúci) úrad sdeľuje, že behom mesiaca apríla vystaľovalo sa z našej «drahej» vlasti nič viac len *dvadsať tisíc* aj niekoľko sto duší! Najväčšia čiast' vystaľovalcov šla z našich Horniakov: zo Spiša, Šáriša, Užhorodu, Marmarošu, potom z Budínpešte a tiež veľká čiast' zo Sedmohradska zpo-medzi Sekulov!

To sú hľa pokroky tej prepadenej politiky farahúnskej.

Za jeden mesiac dvadsať tisíc vystaľovalcov!

A myslíte, že prichádza volakomu na myseľ nariekať, starať sa nad týmto desným zjavom?

Horkýže!

Židia a jejich otroci, Farahúni plesajú od radosti. Nech len odchádza svet do cudziny, aspoň pošlú ztadiaľ hodne peňazí — pre židovských kupcov, krčmárov a veriteľov.

Len našich veľkomožných zemanov a grunto-majiteľov mrzí trochu tento vystaľovalecký prúd. Ale nemyslíte si, že snáď s ľútosťou nad vašou biedou. Oni nermútia sa zo sústrasti nad vašim opusteným, zanedbalým osudom. Ale ešte čo!?

Farahún, jako Farahún.

Týchto veľkomožných pánov omína len to, že následkom vystaľovania ľudu *nebude im mať kto pozemky obrábať* od poly za darmo. Lebo len náš zanedbaný Horniak bol vstave na nivách jejich pracovať denne za dva za tri šestáky a za holbu smradu.

Nuž a toto už viacej nebude. Preto radia sa na stoličných domoch, preto kričia o ratu na ministrov zo všetkých strán.

Ale vy páni veľkomožní Farahúni veru darmo

kričíte. Však vám bol ten sedliak vždy len «hlúpym Janom» len močkárom sprostým. Však ste sa vždy hanbili zaň, však ste o jeho vzdelanie ani za mak sa nestarali. Nuž čo-že kričíte? Tam máte židov, ten váš poklad vlastenecký, ktorému k vôli uvalili ste nám na krky civilné manželstvo a všetky tie farahúnske zákony. Keď sú Vám židia milší, nežli hlúpy Jano sedliak, keď sú títo o mnoho bezpečnejší pre vlasť než nábožná sedlač horniacka, nuž len si ich privolávajú z Haliče, budú z nich dobrí robotníci na vašich nivách.

Keby ste boli považovali toho chudáka sedliaka za rovnoprávného občana, za človeka na obraz boží stvoreného, ktorému je nútne vzdelávať sa svojim prirodzeným spôsobom: nuž dnes nemuseli by ste bedať.

Vy hľadáte pomoc aj s vašim ministrom v tom, že prekazíte agentov, aby ľudí so všeliakými prepíatymi sľubami nesvádzali za more. Aj to je volačo, ale predsa takáto pomoc samosebou nestojí ani fajku tabáku. Lebo ten ľud má aj iných agentov. Vystaľovalci posielajú z Ameriky milióny peňazí (minulého roku došlo cez prešporskú a košickú poštu 20 mill. korún), kňazi a učitelia majú sa v tých obciach najlepšie, z ktorých sa najviacej vybralo za more. Musíte vedieť, že v Amerike jesto už vyše päťstotisíc Slovákov a asi toľko je ich po Evrope: v Rusku, Nemecku, Rakúsku, Slavonii atď. Musíte vedieť, že títo ľudia dopisujú svojim o tom ohromnom rozdieli, ktorý je medzi občianským životom tunajším a vonkajším. Veď tí ľudia požívajú tam svobodu aj v skutočnosti, nemajú ju len na papieri ako u nás. Tam môžu mať spolky aké chcú; tam môžu sa vzdelávať ako chcú; stavajú si školy a kostoly a

učia sa a modlia sa rečou svojou. Tam kňazi a učители získajú si pochvalu, jestli pracujú na kresťanskom vzdelávaní ľudu slovenského, kdežto u nás vykričaní sme všetci za vlastizradcov hneď akonáhle opovážime sa milovať ten ubiedený ľud svoj a pracovať zaň aspoň tolko, koľko nám kresťanské svedomie káže.

V cudzine jestvujú osvetu rozširujúce časopisy slovenské, o jakých sa našemu ľudu dobrému ani len nesníva. Ba viac povieme: naši vystahovalci sú hlavnou podporou aj našich domajších časopisov. Tvrdíme, že bez predplatiteľov cudzozemských neudržal by sa ani len jeden časopis náš domajší. «Kreštan» n. pr. je dosť rozšírený, ale i on má vyše tretiny predplatiteľov, a to dobrých, riadnych predplatiteľov z cudzozemska. Nuž hľa tieto okolnosti sú tiež agenti, svádzajúci ľud za more.

U nás už hneď čert berie takého Farahúna, jestli len z ďaleka uzrie slovenské tlačene slovo. Prosím vás, však už len vládne noviny slovenské nie sú nám prajné: a počúvajte, nitrianski páni ešte aj tých vládnych novín sa boja. Že vraj pre Boha len nič slovenského, lebo čo by to jaké bolo ináč, už je to zkáza pre naše vysoké vlastenecké plány už len preto, že je to Slovenské.

Len by som rád vedieť, že prečo môžu sa tí najridzejší hazafici, totiž velactení židia vzdelávať v *nemeckej* reči? Veď už len so strany Nemcov o mnoho väčšie nebezpečenstvo hrozí nám všetkým, než so strany toho zúboženého, tichého pokorného Horniacka! A pozrite sa, jaká je to potom pravda n. pr. v Pešti. Nuž tu sa vo všetkých školách (okrem jednej luteránskej a jednej staroverskej) učí výlučne len maďarskou rečou. Nuž to je v poriadku. Ale prečo nedovolil sám minister vylúčenie zo škôl reči nemeckej, akožto povinného predmetu, ha? A prečo môžu učiť rabíni vo všetkých verejných školách hebrejštinu? No nech by sa len opovážil daktorý katechet kresťanský učiť katekismus nie v maďarčine, však by ten pochodil! Hneď by ho vyhnali z krajiny.

Alebo: zo všetkých kostolov katolíckych peštianskúch vytvorili už slovenčinu, krome jediného jozefovského. Nuž tu nepovieme na to nič. Ale pýtame sa: prečo židia peštianski modlia sa a kážu vo všetkých svojich kostoloch tunajších *len* po nemecký?

Ach ty moja roztomilá, židovsko-farahúnská

krajina! Židia majú svojich novín nemeckých, ba aj židovskými literami písaných koľko len chcú. Oni sú tu zelinka «netýkaj sa». Naši hazafici vlastencia ešte aj v tých najmenších malichernostiach, len židia majú svätý pokoj. Oni spravia z Túlaj a: Tulay, zo Šúlaj a: Sullay, z Chlpateho: Klopáthy; ba najnovšie je im Goluhovszky už len Goluhovszky, München už len München, mechanice už len mechanice. Nuž to všetko dobre. Ale keď píšeme n. pr. Zsclsisztz na miesto Žlčistý, nuž prečo nepíšeme Doücs miesto Deutsch, prečo nie Noügresl miesto Neügreschel? Hja! to sú židovské mená, to je čo inšie.

Jestli chceme, aby nám hornovidiacký ľud nezutekal všetek do Ameriky, nutno nám je ho vzdelávať, duševne a hmotne ho na nohy stavať. S tým prekážaním osvety úbohej Slovače nedocieli sa nič. Tie akési vlastenecké plány nemajú žiadneho smyslu, ba sú storáz nebezpečnejšie práve aj z ohľadov vlasteneckých. Lebo čo-že máme z toho vysťahovalectva? Ľud tratí v cudzom svete svoje nábožné zvyky. Toto by malo boleť úprimne každého kňaza, každého biskupa a mali by sme všetci všetko vynaložiť, aby ten veriaci ľud radšej vzdelával sa doma, než v cudzine.

Prichodiaci nazad Amerikáni vedia už lepšie posúdiť tú strašnú nespravodlivosť, ktorú tu podstúpil musejú. Nie sú už takí bojazlivci, vedia sebe skôr pomôcť, keď ich farahúnske násilia stýhajú. Mnohí nasíakli aj socialistickými chůfkami. Nuž, páni Farahúni, je vám toho treba?

Nám je za každú dušu ľúto, ktorá opúšťa macošskú vlasť svoju. Preto voláme: nie len agentov prehánajte, lež dajte ľudu dobré, zrozumiteľné školy; ľudové, hospodárske, priemyselné. Dovoľte držať prednášky poučné. Neprenasledujte potravné spolky, čítace kruhy a spolky striezlivosti. Nenadávejte do vlastizraocov, tým šlachetným mužom v Liptove, Orave, Trenčíne, v Nitre a inde, ktorí pracujú za osvetu a hmotné zveladenie svojich rodákov. Pomáhajte ľudu vymaniť sa z bahňa pálenkárstva a z pazúr úzernických zlodejov.

A ty ľudu nešťastný, dobre si rozvažuj aj sám, musíš-li za to more alebo nie. Vezď, že aj vo Viedni ľudia biedni. Pracuj, šanuj riadne tu doma zakaľ len vydržíš. Modli sa, by ti Boh poslal šlachetných kriesiteľov, čo by ťa povzbudili a poučili k lepšiemu hospodáreniu. *E. Borsa.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Ďuro Kubínyi špatno pochodil s jeho vystupovaním proti ľudovej strane a panslávom. Nadal aj svojmu okresu, že je panslávsky. Za toto povstali proti nemu katolícki kňazi okresu. Nadal tiež Pivkovi, Hurbanovi a Krémerymu, evanjelickým to pánom do panslávov. Na toto sa zase všetci evanjelici nazlobili naňho. Ostanú teda na stránke jeho iba židia.

Zo *Zvolena* nám píšu že liberálna strana tam nemá žiadnych výhladov. Protivné stránky len tak vyhrajú, jestli prijmu revíziu a jestli budú ohľad brať na tunajších evanjelikov. Tu by mal vystúpiť bez otázky len čestný Evanjelik, a to s ľudovým programom. Na takého hlasovali by všetci.

Zo *Senice* dozvedáme sa, že voličia protivnej stránky mali tam poradu, na ktorej vyslovili sa, že iba takého kandidáta budú podporovať, ktorý bude za revíziu a za dobré slovenské školy.

Delegácie.

Na zasadnutí uhorských delegátov ozval sa ľudák gr. Ján Zichy a žiadal, aby vojepovinnosť zmenila sa zo 3 rokov len na dva roky. Odôvodňoval to tým, že 2 roky úplne postačia ku vycvičeniu vojska, a že chudobné roľníctvo má z tej trojročnej služby vojenskej ohromné škody.

Štefan Rakovszky zase podal návrh, aby súboje nateraz povinovaté medzi dôstojníkmi vojenskými sa zakázaly. Na to odpovedal Horánszky a Jekelfalusy, že však súboje sú predsa nie povinovaté, lebo že kto nechce súbojiť, môže sa vzdať dôstojníctva. To je taká múdra reč, ako keby povedal, že však porcie platí neni musená vec, bo keď kto nechce platíť, môže dočkať na exekútora.

Návrhy našich ľudákov neprijali.

Nesvornosť liberálov.

Tuto v Pešti pri mastných hrncoch sa len akosi spriatelilia ešte naši liberálni tatikovia, ale už na vidieku majú medzi sebou veľké škriepky.

Liberálnych kandidátov je na všetky strany, že až tak smrdí. Starí liberáli prisahajú Széllovi, že oni boli vždy liberálmi a že len jich možno považovať za pravých liberálov. Bývalí Apponyisti zase neuznávajú tých starých liberálov za dobrých privržencov Széllovej vlády. Teda sa vadia a predbiehajú.

V pravde je to ale tak, že všetci sú jednaki. Chyba je len to, že každý by rád prískrel sa k tomu liberálnemu válovu. Niekde sú Apponyisti vo väčšine, inokde zase

starí Bánffyhusári. — Na horných stranách máme len samých Bánffyhusárov. Zvlášte stolica nitrianská je ešte docela bánffyhusárska. Úradníctvo je pod železnou palicou a nesmie si všímať ani toho, že Széll meni s pomermi nitrianskými spokojný. V nitrianskej sa bude teda zase špatno kortešovať. Ale vám tiež môžeme už vopred určite povedať, že príjde aj na psov mráz. Teraz ešte možno nitrianským pánom kortešovať, lebo zákon nový zakazuje úradníkom kortešačky len v posledných troch mesiacoch pred voľbou.

Dajte teda dobrý pozor v mesiacoch auguste, septembri a oktobri. Len všetky prechmaty treba zistiť a dokázať vedieť i svedkami. Však sa potom farahúnski bánffyhusári naučia móresu!

Hasičia a voľby.

Štátni úradníci boli osvedčili, že budú hlasovať len na takých kandidátov, ktorí im sväto-sväte sľúbia, že budú seriósne nástojíť, aby platy úradníkov boli povýšené. Teraz sa ozvali i hasičia. Úradný časopis krajinskej hasičskej jednoty priniesol totiž nasledovné, hrubo tlačené upozornenie: «Súdruhovia! Pri voľbách, ktoré sa budú tohoto roku odbývať, dajme svoje hlasy len takému kandidátovi, ktorý vezme do svojho programu utvorenie zákona o strážníctve požiarovom a o odanení poisťujúcich spoločností v prospech hasičstva». Ubohí kandidáti! Čo všetko musia nasľubovať!

Najnovšie chyry.

Stávka v Rešici. Stávka (strajk) medzi rešickými robotníkmi dosiahol vrcholu. Nepracuje nikto, iba traja chlapi. Aj títo len pod žandárskym dozorom, lebo by ich ináč ostatní robotníci prekážali. Troch robotníkov, ktorí chceli pracovať, špatne nabili stavkári. Jednému zlámali chrbtovú kosť. Stavkárov je do 4000. Nechce im dať vrchnosť fabriky o pol hodiny viacej odpočinku cez obed. Hlavného kurátora dielne, Eberharda chceli zabíť. 200 žandárov s nasadenými bodákami rozohnali stavkárov, pri čom jedného robotníka preklali cez prse a ešte troch ťažko ranili. Na to hneď dobehlo vojsko.

Stavkárov najväčšmi podporujú jejich vlastné ženy. Ačpráve majú veľkú už biedu, vykrikujú po uliciach, že chlapi musejú vydržať, čo by aj od hladu pomreli.

K nášmu obrazu.

Statočný, usilovný stolár, mladý to ešte človek, trápi sa vo svojej chudobnej dielni od rána do noci. Zárobky sú síce slabé ale skromnosť a usilovnosť aj s malých zárobkov vie si zabezpečiť čestného vyživenia.

Ukonanému majstrovi priniesla starostlivá manželka obed v košíku a priviedla aj malú štebotavú Aničku, by sa v dielni poíhrala, kým sa otec naobeduje. A vidíme, že náš stolár je nie len usilovný majster, lež aj dobrý otec. Milšie mu to decko, nežli obed sám. Šťastná majstrová usmieva sa radostne, tešiac sa manželovi i dieťatu. Takýto usilovný svedomitý remeseľník istotne nebude socialistom.

Kde, kedy a prečo štípu včely?

Múdry Stvoriteľ aj včelke dal obrannú zbroj proti jej nepriateľom. Včela má početných nepriateľov, takí sú: myši, datle, lastovičky, žaby, pavúky, mravce a mnoho iných, ale najväčším medzi týmito je sám človek, nemotorný, nešikovný včelár. Oproti týmto všetkým nepriateľom upotrebuje svojho žihadla, ako zbroj obdržaný od prírody. Trúd (trubec) nemá žihadla, teda ani neštípe. Matka-kráľovná bár aj má žihadlo, predsa ho zriedka užíva oproti včelárovi a tak sa zdá, užíva ho len oproti svojim sokyňám. Robotnice štípu a to v nasledovných pádoch:

1. V blízkosti úlov, ak lebo seba, lebo matku cítia v nebezpečenstve. Uprostred rojenia nezvykly štípať, ale len vtedy, keď už sedia v hrči. Kým v povetrí ďaleko od matky poletujú, sú bojzlivé a «utekajú». V kvetných zahradách a na poli kým ony tam mäd sbierajú, smelo môžeme sa prechádzať, nepoštípu nás. Keď sú od matky a od úlu ďaleko a keď ich pritlačíme, že štípu, samo sebou sa rozumie. Následkom pritlačenia i nechtiac výnde žihadlo a následkom svojho veľmi jemného konca vniká do predmetu ju tlačiacieho: ruky atď. Včely v tomto páde štípu nechtiac. Že v jakej diaľke od svojho domova už neštípu, nemožno určite povedať, táto závisí z čiastky od počasia, z čiastky od stavu čeladi. Jestli sme jednodotlivé čelade neznepokojovali, vtedy po 10 krokoch nie veľmi štípu, alebo len v zriedkavých pádoch.

2. Ak sa im úle strcajú, udierajú alebo práve zdákej príčiny vyvrátia.

3. Ak sa na ne zabáňame, kedy sa zvlášte napajedia.

4. Aj vtedy štípu, keď popred úle rýchle prebehne, alebo dáku prácu nie dosť sticha a pokojne končíme.

5. Aj vtedy, keď nás už jedna lebo viac včiel uštíplo, lebo vtedy cítia zápach včelného jedu, čo ich zvlášte dráždi. V tomto páde je najlepšie z blízkosti včiel odísť a miesto uštipnutia umyť. Ak je dakedy jedna čelad natolko rozsrdená, že ich ešte ani dym nezkrotí, vtedy ich je najlepšie tam

nechať a potrebnú prácu previesť inokedy, po ich utíšení sa. V konečnom páde možno ich aj vodou postriekať, ale k tomuto je potrebná veľmi jemná striekačka.

6. Rady štípu, keď sa náhle stýkajú srsťovým, lebo dáky m drsným predmetom, práve preto neni radné ísť do včelína s nepokrytou hlavou, lebo lahko zablúdia do vlasov.

7. Aj v tom páde užívajú svojej zbrane, keď blízko ku včelínu prídu väčšie zvieratá. Psov veľmi rady napádajú a nešetria ani kone pre ich silný zápach.

8. Ak niekoľko včiel padne na dymovú nádobu a shoria, lebo zápach týchto aj ostatnie veľmi podráždi.

9. Keď pri práci nosíme kožené alebo srsťové rukavičky. Do remených rukavičiek zvlášte rady púšťajú svoje žihadlá, v ktorých ostane zápach včelného jedu a tento popudzujú ostatnie k štípaniu.

10. Rady štípu aj osoby v čiernom oblečené, zvlášte vtedy, jestli ich opatrujúci včelár jasné šaty nosieva. Proti tmavej farbe vôbec cítia antipathiu.

11. Včely nerady majú, keď na ne dýchame, ponevác im je dých ľudský nepríjemný. Zvlášte včelár fajciar dobre urobí, aby kde len môže v práci dych svoj zdržiaval.

12. Včely pred letáčom sa ochládzajúce majú veľkú príležitosť k štípaniu, ak ich včelár odtiaľ dáky m cieľom smetie, lebo to sú zväčša staršie pracovníce, ktoré ľahšie štípu, ako mladé. Takéto je radno najprv vodou pokropiť, a niesť z dola na hor.

13. Ak chceme rôj na peň stromu sa usadiť smiešť perovou metličkou, vtedy upotrebme k tomu silné husie krýdlo.

14. Veľkú vôľu do štípania majú vtedy, keď sa im stavba zborila, vtedy sú veľmi jedovaté.

15. Keď je nebo zájdené a každú hodinu môžeme búrku očakávať, vtedy totiž vplyva na ne v povetrí súca elektrina.

16. Včely rady štípu v daždivé dni, vtedy totiž v úloch, «vysedávajú», alebo aj včas ráno, preto je radné každú prácu vodne končiť, keď včely najlepšie pracujú, lebo vtedy sú staršie, a štípaniu náklonné včely nie doma, alebo prídúc obťažené mädom, štípať nemôžu ani pri najlepšej vôli.

17. Ak nemajú matku, ale matkovnice. V tom čase máme sa chrániť znepokojovania plodišťa, lebo často na tom zvrtné sa budúcnosť čelade.

18. Ak nemajú oplodnenú matku, a čelaď je mocná, ale nemajú trubčej mlade a ak už majú hrboplod, teda jedna lebo viac včiel kladie vajčka, vtedy sú už krotkejšie.

19. Včely, kým je matka na svadobnej ceste, sú rozčulené, lebo vtedy jedná sa o «byť» lebo «nebyť».

20. Ešte jest mnoho menších príčin, pre ktoré včely rady štípu. Počiatočný včelár nech pozoruje zvlášte na tie včely, ktoré pri otvorení úlu ponáhlajú sa rýchle na von bokami alebo so dna, lebo tieto sú najnebezpečnejšie. Pri trochu obozretnosti rozdráždenosti včiel možno predísť, ale už rozsrúdené fažko je zkrótiť, toho si každý včelár len po dlhšej zkušnosti nadobudne. Málo, ale v čas upotrebeného dymu zkróti včeličky. Nejednen počiatočník včelár tak nechá toto milé zamestnanie, ponevác jeho včely ako si on myslí štípu bez všetkej príčiny. Kdežto ak vyhne príčinám poštipania, bude rásť i jeho prífázlivá láska ku včelám a ani vďaka týchto ani rastúca pilnosť nevystanú.

Z «Obzor».

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovho v Stankovanoch.

Číslo 20—21.

Jozef Stasz Vikartovce 10 korún; Alpha Martinček 10 kor.; Florian Podhorszky A.-Kubín 5 k.; Maria Randaška Kis-Garam 4 k.; Jeden Bohu známy Szepes Mindszent 4 koruny; po 2 koruny: Ján Babylonszky Ružomberok, Ondrej Čješko, Štefan Hueik Nyiregyháza, Mohácsi Istv, Eleonora Prešporok, Michalec Istvánné Modor, Jozef Adamec z Viedne, vdova Katarina Okál z Gombáša; po 1 korune: Terezia Szidor, Mária Káčer, Julius Kaus, Samuel Cseh, Anna Cseh, Ondrej Foltin z Ružomberka, Huszian Ferenczné A.-Kubin, Klement Markovics z Rakovej, Jozef Hromada Rabča, Ludvik Bendik, Maria Bendik Adolfova z Malého Hroncu; Martin Marček Komjathna, Ján Svitek Ó-Besztereze, Ján Bendik Gombáš, Maria Búvala Burgan 1 kor. 20 hal., N. N. 1 kor. 50 h., N. N. 1 kor. 10 h., Ján Špidus 1 kor. 20 h., Sbiierka Jána Babulik vo Veľkom Bečkereku 5 korún, prispeli: po 1 korune Ján Babulik, Jozef Ďurišik, Jozef Mikulik, Verona Babulik, po 20 halierov Jozefina Babulik, Štefan Babulik a Jozef Babulik 40 hal.; Sbiierka Žofie Turčák r. Krafsky a Žofie Poľák r. Krafsky v Podbieli 75 korún 14 hal.; prispeli po 1 korune: Marek Lukáčik, vdova Maria Krafsky, Žofia Turčák, Maria Turčák, Žofia Krafsky, Katarina Prác, Terezia Karisny, Imrich Karisny, Jozef Pazurik

fir, Terezia Pazurik, Žofia Karisny, Maria Vavrečan, Ondrej Kochúl, Alžbeta Garay, Ján Beňo, Terezia Lofaj, Jozef Šurina, Anna Drudak, Maria Fraňák, Ján Mores, Zuzanna Kanderka, Valent Pazurik, vdova Terezia Šeling, Terezia Šeling Beňo, Ján Chajďák, Michal Ferda Michalec, Ján Pazurik, Ján Szerek, Maria Lukáčik, Eva Michalec, Terezia Murcin, Žofia Furják, Maria Pazurik, Jozef Drndak, Katarina Ferčo, Jozef Potocki Krivánka, Ján Beňušik Hudec, Katarina Pazurik; po 60 halierov: Dinuš Vlčák, Ján Švába, Maria Kašak, Terezia Szitár, Pavel Krafsky, Roza Michalec, Maria Chajďák; po 40 halierov: Terezia Krafsky, Tobiáš Kucbel, Maria Nabočik, Katarina Liška, Michal Mintal, Maria Čuporák, Martin Vavrečan, Katarina Šutek, Ján Kucbel, Michal Lofaj, Peter Mores, Maria Štefanek, Maria Pazurik, Michal Štefanek, Katarina Šuty; po 30 halierov: Zuzanna Hafák, Ján Mikulášik, Terezia Migaj, Alžbeta Šurina, Terezia Drndák, Ján Šuty; po 20 halierov: Juliana Oliček, Terezia Furjak, Maria Cibulák, Žofia Gardy, Anna Križo, Jozef Križo, Tomáš Mintal, Peter Dholucký, Terezia Škuta, Katarina Pšikla, Terezia Hučala, Anna Turčák, Maria Sitek, Ján Turčák, Jozef Čuporák, Agneš Liška, Ján Sitek, Maria Špurigáň, Michal Špurigáň, Katarina Malatinka, Michal Špurigáň, Terezia Šutek, Ondrej Šuty, Maria Pšikla, Maria Szerek, Terezia Švába, Maria Liška, Johanna Dholucký, Ján Nabočik st., Ilona Michalec, vdova Maria Vagner, Tomáš Gabo, Matej Sitek, Terezia Hudec; po 10 halierov: Ján Krúpa, Zuzanna Szerek, Maria Krúpa, Žofia Štesny, Anna Ladek, Terezia Červeň, Terezia Štefanek, Terezia Krivánka, Michal Szitár, Ján Malatinka, Terezia Olej, Terezia Oliček, Ján-Malatinka, Maria Migaj, Matej Michalec 80 halierov, Gustav Pauer 2 kor., Alžbeta Szerek 32 hal., Roza Lukáčik 8 halierov, Maria Cibulak 50 hal., Žofia Liška 50 hal., Tomáš Prác 2 kor., Peter Šeling 2 kor., Potravný Spolok 3 koruny, Jozef Pazurik 2 kor., Kristina Vavrečan 15 halierov a Maria Urban Omasta 40 halierov. **Summa 1351 korún 4 haliere.**

Božské Srdce Ježišovo, daj aby sme Ťa vždy viac a viac milovali!

Vyzvanie k predplateniu.

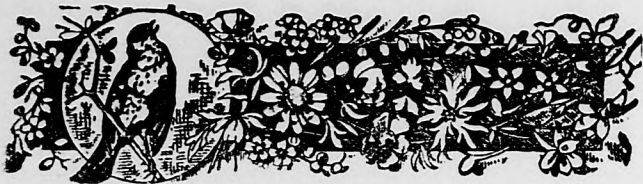
Viacrázy vyzvali sme už et. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kreštan» do čim viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čim viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

B E S E D N I C A .

Rodákom.

Slovák že je dobrák, porekadlo praví
 Že je vždy statočný a v práci nie drahý,
 Že niet pri ňom pýchy a je skromný človek
 Čo môže s nim obstáť na svete ktokoľvek.

Preto i Slovák je vo svete vítaný
 Jako dobrý delník do práce hľadaný
 A jako takého všade ho poznajú,
 V ktorejkoľvek dielni jemu prácu dajú.
 On v lete ni v zime nikdy nezahála,
 Voždy sa on pilne pri práci namáha,
 On netuží nikdy po pánskom živote
 Radšej sa vždy trápi v biede, hladu, psote.
 A že je nábožný, majú v Boha vieru,
 Ktorú v svojom srdci váži si nad mieru,
 Nemajúc rozkoše a dostatok chleba;
 Chce aspoň po smrti dostať sa do neba.

Pekné sú to čnosti človeka Slováka
 Keď ho v celom svete majú za dobráka,
 Len by mal na to dbať, by pre svú dobrotu
 Nevyšiel na vniroč a tak na žobrotu.
 Načo je tá práca a to namáhanie,
 Keď ju nesprevádza Božie požehnanie,
 Keď mnohí své groše ťažko zarobené,
 Roznosia do krčiem, židom za pálene?
 To je veľká špata a nie veľká chvála,
 Keď mnohý sa v blate jako s... a váľa!
 Takú čnosť len krčmár vychvalovať môže,
 Bo len tak ho môže odrať až do kože.
 Bo mu neponechá ani dobré bóty,
 By mohol ísť v zime dakde do roboty.
 Jako potom môže na tom svete vyžiť,
 Keď chodí po židoch a nechá sa šudíť?
 Taký potom nemá na tom svete hody,
 Ktorí vše prepijúc, osklbaný chodí,
 Ktorý už nemajúc kam svú hlavu skrýti,
 Musí vziať palicu a na vandr íti.

Zase vás vyzývam Bratia z krve z kosti,
 Pristúpme do spolku svätej Striezlivosti,
 Že by sme své groše nikdy nemárnili,
 A tak svoje zdravie i česť si chránili.
 Bo len triezvý človek na tom svete vládne,
 Bo toho úžerník nešiali, neklame,
 Nemusí psotu trieť a biedne hladovať,
 Kto si zarobené groše vie šanovať.

Nemusí vandrovať ďaleko za more
 Ten, kto nepopredá židovi své pole,
 Ten nemusí nikdy opustiť rodinu
 A vzdialiť sa od nej ani na hodinu.
 Taký si i doma vie zarobiť chleba,
 A vandrovať svetom tomu neni treba.
 Takému i Pán Boh požehná na statku,
 Že necíti nikdy v ničom nedostatku,
 Takému človeku i ten náš horný kraj
 Vždy bude po vôli jako spanilý raj.

Pravdomil Skalický.

«Értesítő»-examen z politických citov po čas konštitucionálnych volieb sedliaka Vendelína Zavrtáka. Vydal Zaosek.

Zaosku, čo poviete k tomu? Bol som v istej záležitosti v jednej kancelárii, kde ma jeden pisárik oslovil:

Tá vaša záležitosť nijak nemôže na pred ísť. Musím sa vás najprv opýtať a z vás informáciu vziať: akých ste vy citov človek? Lebo ste v podozrení že ste pansláv a nie hazafik a že ste ľudák a nie liberál! Musíte osvedčiť vaše politické smýšľanie a politické city vaše.

— Pán Veľkomožný! Ako sa ja cítim, sa ony pýtajú? Nuž veru zle! Mal som od jari zimnicu a nemohol som sebe nič zarobiť. Tak som prosil notáriusa, žeby mi napísal nejaké písanko a inštanciu, žeby mi odpustili porcie keď som nemal zárobkov; lebo som sa dočítal že akejsi «Adrie», ktorá mala veľké dôchodky odpustili na desať rokov porcie — nuž myslím, že nám chudobným, ktorí nemáme dôchodky, ešte skôr odpustia a s nami milosrdnejší budú, ale veru mi predali jalovicu.

— Dost! Hata-rata slamené vráta — čo tárate? Veď ja sa vás nepýtam, ako sa cítite, že vám jalovicu na porcie predali, ale akého politického smýšľania a akých politických citov ste! Či držíte s nami liberálnymi, či s panslávami, či s ľudovou stranou a s kňazmi!?

— No, to už rozumiem! Ja smýšľam a cítim ako veriaci poriadny kresťan-katolík, ako pravý syn vlasti a dobrý poddaný pána kráľa.

— Ale dobre, dobre, to je všetko pekne, ale či smýšľate s nami, pánmi liberálmi?

— Pán Veľkomožný! veru takéto pánske smýšľanie a cítenie je pre nás chudobných sedliakov a remeselníkov marné a daromné. S našim popánšteným smýšľaním a citami nás i tak nepustia ku masným hrncom, okolo ktorých liberálci sedia, ako hromádkoví cigáni, keď si líšku varia, ktorú od jágra dostali. Nemúdra vec je to sa dozvedať, kto čo myslí a ako cíti. Lebo kto je ťoplan, ten i tak nepovie pravdu o svojom smýšľaní a o citoch; ako farizej ich zakryje a na vonok ich falošno ukáže. A poriadny človek zase neni povinovatý vývod dať o svojich myšlienkach a citoch — len Pánu Bohu, ktorý ich vidí. Človeka na zemi dľa myšlienok a citov nesúdia; lež dľa vonkajšieho, dľa slov a účinkov. Páni liberalci by už veľmi fúbili siahať do duše, k tomu ale nemajú tak dlhé prsti.

Každý mesiac nám udávajú noviny kroniky o takých panáčkoch, ktorí sa chvastali so svojimi hazafickými citami a vlasteneckým smýšľaním a hľa v srdci a v huncútskom smýšľaní cítili ako kmíni a zloději. Poklamali svet a štát a peňažité kassy pookrádali a včúľ sedia v áreštoch na bobkových vencoch svojich zásluhov, citov a smýšľania. Včúľ sa už neodvolávajú na svoje citi, ani nezakúmajú akých citov sú panslávi a kňazi. — Pán Veľkomožný! Ak by ste ale na silu chcel, bych smýšľal a cítil ku pr. ako befár z hortobaďskej pustatiny, o ktorých povedať nemôžete že sú panslávi, ani kňazského smýšľania, tak bych vám neradil stretnúť sa so mnou medzi štírmimi očiami; lebo vaša pani veľkomožná by vaše kosti v šnupftichle domov niesla. Vtedy by ste už isto sa dozvedel, ako smýšľam a cítim nad vašimi zásluhami. Veď vám ani len jeden odvislý človek ako ku pr. šenkár nepovie pravdu ako cíti a ako myslí, lebo sa bojí o to «licenčičko» a pisárík o službičku. Až keď ju stratí, potom až dľa pravdy šimľuje na pánov. Raz som počúval jedného kassirovaného stoličného úradníka pánom nadávať. To žiaden ľudák by tak nenadával. Teda city svoje a smýšľanie premenil a prestal byť hazafikom.

Znal som jedného pána stoličného úradníka v prešporskej stolici, odkiaľ som aj ja. Tento pán úradník bol veľmi fajnových hazafických citov a čisto liberálneho smýšľania. Len že tie jeho city a smýšľanie tiež tak nosil prikryté rukavičkami, ako aj ruky. Pán apatikár seredský mal to šťastie tieto city a smýšľanie toho pána študirovať a keď zbadal, že to smýšľanie a tie city toho pána nie sú také čisté, ako sa oni objavovali ústami — dal tomu pánovi pilulky na prehánanie dľa receptu doktora Euseba Vyhonil a síce:

Aqua laurocerasi laxativa hazafikiana
vydrigrošiana 1. Litr.

Radix Galop. liberalissima. 1 libra

Datura-stramonii purgativ.

sensibile 1/2 kilo.

2 Dosis. pil.

Od tohoto lieku milý úradník taký bôl brucha dostal, že ako som čítal v novinách, sám minister ho musel oslobodiť od úradu bez nádeje na strieborný krížik za zásluhy. Včúľ zase má vraj trestná kommissia s ním examen držať o tých jeho citoch a smýšľaní hazafikom. Zajiste eminenciu nedostane za ne. — Takéto pilulky budú robiť veľký reklam a konkurenciu karpátským pilulkám.

Vždy je lepšie sa držať dľa slov Spasiteľa: Dajte cisárovi čo je cisárové a Bohu čo je božie. To jest, svedomitým a statočným byť nie len z vonka ale aj z nútra.

Keď si kto premení meno na maďarské, to koštuje len 50 kr., keď si ale kto meno hazaficke premení na slovenské ku pr. na «Vydrigroš», to je už potom o mnoho drahšie, lebo pri tom môžu človeka aj z úradu zhodiť, ako to často čítavame.

— Zaosku, pod predešlými voľbami som ja tiež taký horúci examen podstúpil o tých citoch. Do lajstra voličov akási politično-liberálna chyba sa vklzla už či z huncút-

stva, či z omylu to neviem. V lajstre moje meno Vendelín *Zavrták* bolo prekúzené na Vengera *Savertajg* — čo toľko znamená ako «kvas». Ja som išiel to meno si dať pokorigovať a proteštoval som proti tomu, že ani prededo náš také poľsko-kazárske meno nenosil. Také meno mal jeden židák z Galicie, od ktorého mamka naša kupovala krumplové mydlo. Tu jeden fúzatý korteš pýtal sa pisára po maďarský: «mičoda érzelmü ez a parast?» že «akých citov a smýšľania je — vraj — tento sedliak?»

Na čo som odvetil: pane, keď sa dozvedáte na moje city a smýšľanie, tak dľa toho mena, ktoré ste mi dali «Savertajg» môžem vám s istotou povedať, že kde je kšeft, tam je vlast a kde rebach, tam je az hazafišág a vlastenectvo. Kde treba čo platiť, tam človeka najdú dľa eho pôvodného mena a vyhľadajú na ňom ešte aj tú voš. Kde ale treba liberálčif volakoho práva zbaviť, tam sa hneď stane omyl, ktorý sa nedá tak hneď napraviť. Aspoň z apellácii sme to videli, lebo vtedy všetko znelo: už je po termíne, neni s dokumentami dokázané, ba ešte ti aj notárius odškriepil, že si ty neni Vendelín Zavrták, ale poľský židáček Savertajg. Potom chcú, by si cítil s nimi a smýšľal s nimi ale s nimi by si nesedel pri veľkom masťnom hrnci. Ale kričať aby si kričal, že máš city antiklerikálne, antiľudákové. Čo fiigel, to groš alebo vydrigroš, akých vydrigrošových citov je mnoho na svete.

Zaosek,

protokollista citov a smýšľania.

K ctiteľom Matky Božskej na Hore Levočskej.

S radosťou berem pero do ruky, aby som ctiteľom tejto podivnej Matky tú radostnú novinu oznámil, že kaplica nad zázračným žriedlom Marianským je už hotová. A tak tohoročných pútnikov očakáva radostné prekvapenie, keď tento drahý poklad svoj najdú tak pekne opravený. Zázračné žriedlo je už teraz vnútri krásnej gotickej kaply. Nad žriedlom je oltár, na ktorom je na 160 ctm. veľký obraz Srdca P. Marie, ktorý má vyznamenávať a nás upomínať, že všetky zázračné drahé dobrodenia, ktorými je vodička táto obdarená, pochádzajú z presväteho Srdca Marie, akožto «Matky Božskej milosti». Tento obraz obetovala Zuzanna Reňak z Košic, z povďačnosti za preukázané veľké dobrodenia skrz milostiplné Srdce Marie. Nech jej toto presväte Srdce i na ďalej pomáha a ju neopustí.

Z vonku kaplice sú štyri okruhlé malé obrazy a síce: z prednej strany je obraz sv. Anny, Matky P. Marie, lebo sme za slušné pokladali, aby sv. Anna na tom istom mieste, na ktorom predešlý jej obraz do čela mal streleno bola pouctená obrazom novým. Tento obraz obetovali horliví levočskí manželia Martin a Anna Bistrický. Zo strany od kostola je obraz Navštívenia P. Marie, lebo hlavná slávnosť sa tu odbavuje v deň Navštívenia Panny Marie, ktoré sa dľa zjavenia sv. Brigitty pri studni stalo, keď sa tie dve sväte matky pri studni postretly. Toto

navštívenie pripomínajú si pútnici v jednej k tomu cieľu zvlášte sa hodiacej piesni, ktorú v ten deň na ceste k tejto studienke spievajú. Patričný obraz zaopatřili tiež vyšmenovaní levočskí manželia od niekoľko levočských obyvateľov.

Zo strany od lesa je obraz sv. Jozefa, ženícha Panny Marie, ponač on Matku Božiu po všetkých jej cestách a pravdepodobne i na ceste k Alžbete sprevádzal. Tento obraz obetovala nábožná žena Anna Hajduk z Košíc prvá to, čo sa o opravu tejto studne zaujala, a okrem toho obrazu aj 100 zlatých čo milodar obetovala.

Zo zadnej strany je obraz sv. Michala archanjela s mečom plamenným, aby on čo premožiteľ pekelného draka bol ochrancom miesta tohoto pred zlosťou nepriateľskou. Tiež aj preto, aby toto pútnické a milostivé miesto ozdobovali obrazy troch svätých archanjelov čo zástupcov sborov anjelských, ktorí tu prítomnej Kráľovnej svojej vo dne v noci chvály svoje vzdávajú. Tak je obraz anjela Rafaela na kaplici minulý rok vystavenej, Archanjel Gabriel v prvej kaplici pri ceste na horu, a Michal Archanjel je tu. Tento posledný obraz obetoval ct. p. Jozef Hanula, akademický maliar na Chrasti vo Spiši, ktorý aj všetky tie obrazy maľoval, a je čo maliarský umelec a statočný katolícky muž odporúčania hoden. Pod každým obrazom stojí primeraný nápis v reči latínskej. Tak pod obrazom Navštívenia Panny Marie je nápis tento: «Od tejto chyľe blahoslavenou mňa budú nazívať všetky národy», a pod obrazom sv. Anny nad milostivým žriedlom je nápis, ktorý nám poslal naš drahý, všetkým ct. čitateľom «Kreštana» obľúbený, dp. Andrej Rojko, ktorý znie: Sv. Maria Matka Božia «studnica vody živej, a trón milosti». Preto nám tento nápis bude vzácnou upomienkou na tohoto milovaného starčeka.

Do kaplice obetovali pekné železné dvere štyria mužovia z Ameriky: Ludvik Richtarčík rodák zo Smiežan a iní traja. Pekný križ na vrch kaplny obetovali štyri košické dievčatá. Pekné malé piramidky zo všetkých strán kaplice obetoval Viktor Fričovský, košický kameňarský majster. Na železné dvere, ktorými má byť voda zamknutá, ešte ničo dobrodínca, čo toto píšeme. Jestli by tieto dvere niekto cheel obetovať, nech sa k nám ohlási. Dvere budú stáť asi 30 zlatých.

Peknú vyšívanú plachtu na oltár kaplice obetovaly dve panny, vlastné sestry Maria a Barbara Vargovčík z Košíc. Na tejto plachte je pekne od tých dobroditeľiek v slovenskej reči vyšitý nápis: «Maria, uzdravenie nemocných, oroduj za nás». Svietniky na oltár obetovali dve horlivé ženy: Anna Doľák a Anna Slezák z Košíc. Križík na oltár obetovala zuzana Kačír z Košíc. Potrebnú 100 zlatovú fundáciu obetovali nábožní robotníci košickej Frankovej fabriky. Naši rodáci v Amerike hodne milodarov poslali.

Všetkým dobrodíncom tu udaným, a tým, ktorí peňaznú almužnú tak štedre obetovali, nech tá dobrotivá Matka hojne odplatí ráči.

Kaplicu vystavil Šimon Kalinovič, murársky tovarýš z Košíc. Potrebné náradie vypožičal, ako aj všetek po-

trebný material zaopatřoval Ján Lisčák, murársky majster z Levoče.

A tak sa k Tebe obraciame o Maria, a Teba ponížené žiadame, príjmi od nás tento pomník, čo znak Teba milujúcich srdce, ktorý nech slúži ku cti Tvojej a k našému spaseniu, ako i k potešeniu všetkým, ktorí k Tebe na túto sv. Horu putovať budú. Nechže on slúži i ku ozdobe tejto svätej Tvojej Hory, a k upomienke na všetky osemstoročné premnohé nám preukázané Tvoje dobrodenia, za ktoré si hodná, aby tento pomník bol zlatom a drahými kameňmi ozdobený. My chceme vodičku túto, čo drahý nástroj milosrdenstva Tvojeho mať v úctivosti, len Ty o Matko ráč nám i na ďalej pomáhať, aby každý, kto k tomuto Tvojemu prameňu v potrebe svojej s dôverou sa priblíži, poznal, že si Ty tá, ktorú Cirkev volá «Matkou milosrdenstva», «uzdravením nemocných», «potešením zarmútených» a «pomocnicou kresťanov».

Posviacka tejto kaplny bude sa konať dňa 1. júla pred obedom. Peňazi ešte chybuje hodná suma; preto prosíme čitateľov tejto podivnej Matky, aby almužnú svoju ešte obetovali, aby sa dielo toto vyplatíť mohlo. Všetei o tom vedia, jak drahá a veľmi obľázná tu bola práca, ktorá ešte vždy trvá. S.

CHÝRNIK.

Slávnosť Božieho tela i toho roku veľmi skvostne zasvätili vo Viedni. Jeho veličenstvo kráľ arcikniežatom Francom Ferdinandom viezol sa na processii v jednom skvelom dvornom hyntove, do ktorého zapriahnuo bolo osem utešených bielych parip; popri kráľovom hyntove jazdil hlavný pobočník gróf Paar. V bráne chrámu sv. Štefana arcibiskup-kardinál Gruscha pozdravil kráľa. Processia bola veľmi dlhá. Medzi rytiermi zlatého rúna bol aj náš nemecký veľvyslanec Ladislav Szögyény-Marich; na processii zúčastnil sa v skvostnej uhorskej gále aj ministerský predseda Koloman Széll a viac uhorských delegátov.

Búri v Budapešti. Búrski kapitáni Ján Dewet a Valentín 8-ho t. m. večer došli do Budapešti. Obyvateľstvo hlavného mesta strojilo sa veľmi slávnostne a oduševnene uvítal synov hrdínskeho búrskeho národa a obrovský, viac než 20—25 tisíc duší počítajúci zástup zaplavil Kerepešskú cestu a tie ulice, ktoré vedú ku hotelu Alžbety v Universitnej ulici, kde pristrojili búrskym hosťom byť. Ale všetky prípravy vyšly na zmar následkom jedného omylu. Tunajší Búrov vítajúci výbor telegrafoval búrskym veliteľom do Viedne, aby došli do Budapešti večer o 7. hod. 15 min. na východné nádražie. Jako-jako nie, tento telegram vo Viedni nedoručili kapitánovi Dewetovi a tak sa stalo, že neorientovaní Búri sadli na iný vlak a večer o 7. hod. dorazili do Budapešti na západné nádražie, kde ich pravda nikto nečakal a ani nevítal. Obecenstvo až pozde, okolo pol 9. hod. sa dozvedelo, že Búri prišli inou stranou a sklamané rozišlo sa. Komité až okolo 8. hod. našlo Deweta a Valentína v hoteli Alžbety, kde potom aj vysvitlo osudný omyl. Po krátkom odpočinku búrski velitelia sadli na koče a spre-

Oddychnutie si po práci.

vádzaní veľkým zástupom ľudu povozili sa po meste. Obecenstvo pripravilo Búrom hlučné ovácie a na okružnej ceste vypriahlo im aj kone a kúsok cesty samo ťiahlo koče. Po prechádzke v hoteli bola spoločná večera, kde odznelo mnoho oduševnených zdravíc. Na druhý deň predpoludním ovenčili búrski hostia sochu Petófiho a večer o 7. hodine hrob Kossuthov na ústrednom hrobitove. V nedeľu popoludní o 5. hodine bolo v Tattersali (pri východnom nádraží na konci Kerepešskej cesty) veľké ľudové shromaždenie, na ktorom kapitán Ján Dewet prednášal o borbe svojho národa s Angličanmi.

Požiar a nešťastie. Zo Šoporni nám píšú: V nedeľu dňa 2-ho júna o 11 hod., práve počas svätej omši vypuknul v susednom Kópözdi požiar, ktorý zničil do 30 domov aj s pobočnými staviskami. Oheň by bol aj celú dedinu zpusťošil, keby neboli dobehli ohňohasiči šoporňanski. Týmto stala sa tá nehoda, že sa so strekáčom prevrhli, a striekačka privalila pohoniča, ktorý až za hodinu ležal omráčený. V Kópözdi ale, keď sa oheň schytil, jeden gazda vypustil kone, ktoré cválajúc zrazily jednu ženu. Táto ubohá aj na skutku zomrela. (V. Benkő).

Púť do Levoče aj v tomto milostivom lete zo všetkých vyšnouhorských západných stolíc ku dňu 2-ho júla zariadená bude. Kto teda medzi doma vybavovanými návštevami kostolov chce na levočskej Hore sv. Sviatosti prijať a plnomocných odpustkov účastným sa stať, nech sa na každý pád do 20-ho júna u mňa hlási. Pôjdeme osobným vlakom až do samej Levoče. Tento sa 30-ho júna zo Žiliny okolo 1/25 hod. ráno pohne. Vo sv. Mikuláši všetci vysadneme a pôjdeme do farského kostola, kde po odmodlení Lytáníí k najsv. Srdcu Krista Pána bude kázeň a po nej tichá sv. omša. Celá cesta jednou a tú istou na II. lebo III-tú kl. vymenenou karetkou sa ta nazpät prekoná. Ponevác toho roku až do samej Levoče vlakom pôjdeme, cestovná karetká o niekoľko halierov drahšia bude ako predešlé roky. Všetkých kázni spolu aj v L. Sv. Mikuláši vydržiavanou bude 11. Skrz mňa vystavené karetky t. j. »soznánie« jednému každému pútnikovi zavčasu odošlem, ale keď by aj patriční toto moje soznánie pred púťou nedostali do rúk, to nič nerobí, bo tieto karetky nám len ku zpiatočnej ceste potrebné budú, keď do domu zdarma cestovať budeme. Posvätenie kaplnky nad studnou levočskej Hory sa 1-ho júla pred popoludním prevedie. Programy v Sv. Mikuláši rozdám. V Habovke, dňa 27-ho mája r. 1901. p. p. Zuberec. *Ján Hattyár*, farár, vodca púte a t. strážnik nazaretského sv. Domu v Lorete.

Sedemdesiatročné manželstvo. V Dánsku slávil jeden kňaz 70 ročnú pamäť manželstva. Muž je teraz 93 ročný a pani polovička 88. Obidvaja sú veľmi zdraví a rezki a na diamantovej svadbe si i zatančili. Od dánskeho kráľa dostal manželský pár telegrafický pozdrav.

Zvláštna zlatá svatba. 6. t. m. v Pastuchove slávil svoju zlatú svatbu Karol Keszler so svojou manželkou. Táto pekná rodinná slávnosť zvlášť preto zasluhuje spomenutie, že ten istý duchovný požehnal jubilantov, ktorý ich bol pred 50 rokami sosobášil.

Volebné právo žien. Z Kristianie oznamujú, že norvéžsky snem prijal návrh zákona na uvedenie všeo-

becného komunálneho volebného práva pre mužských i pre ženské, ktorí majú ročitého dôchodku v mestách 400 a na vidieku 300 korún a od toho daň platia.

Na všesokolský slet do Prahy pripravuje sa i peštianska telocvičná jednota Sokol. Do Prahy pôjdu viacerí členovia a síce spolu s belehradskými a záhrebskými Sokolmi, k nimž sa vo Viedni pripojá. Sokolský slet bude koncom júna a začiatkom júla; prihlásilo sa naň už dosiaľ 12 tisíc Sokolov.

Nešťastie. V Podhradí (Spiš) po tieto dni pre besné jachanie jedného kočiša štyriročné dievča Jozefa Holcera pod kolesá prišlo a následkom vtedy utrpených ťazkých rán o niekoľko dní zomrelo.

Rodičia pozor na deti. V Harakovec (Spiš) deti na pastvisku oheň robili, tam tiež prítomní rodičia nedajúc pozor na deti, sa naraz šaty dvaročného Mateja Budvin chytli a tak veľmi sa popálil, že na piaty deň skončil život svoj.

Tretia universita. Municipálny výbor mesta Košice uzavrel upraviť na vládu memorandum v záujme postavenia tretej university v Košiciach.

Obať búrky. Z Hodonína, z Moravy, sdeľujú, že tam po tieto dni bola dvojhodinová búrka s hrozným privalom. Na poliach utrpeli hospodári značné škody. Na cisárskom majeri usmrtil hrom jednu ženu a dve deti ohlušil. Tiež uderil hrom do humna sedliaka Šterbáka, ktorý bol práve dnu a zostal ohlušený. I na okolí byly všade búrky a zaviniły na roľniciach mnoho škody.

Liberálni učítelia. Báč-bodrožský kružok krajinského spolku učiteľov škôl občianskych (polgárok) v turíču nedeľu odbýval svoje riadne valné shromaždenie, a síce predpoludním, keď ľud poberal sa do chrámu Pána.

Hýlov chcú lapaf. V Trenčíne dňa 4-ho júna dával totižto hlavný župan Osztrólučzky obed, že k počte nitrianskeho biskupa Bendeho; pozval i kňazov, ktorých pod týmto titulom chcel si nakloniť pre budúce volby. Uvidíme, koľko domnelých hýlov podarí sa mu lapif.

Päťročný vrah. Z Viedne oznamujú: Chlapec, dľa výzoru asi päťročný, chcel triročnému synkovi holiča Schmidta vytrhnúť na ulici z ruky chlieb s maslom; tento sa vzpíeral a kričal, na čo mu chlapčisko vrazilo nôž do brucha, tak že z rany vyšlo črevo. O uzdravení raneného dieťaťa sa veľmi pochybuje. Útočníkovi podarilo sa utiecť.

Židia v Rusku. Vláda ruská vydala nariadenie, ktorým zakazuje židom prechod z Pruska do Ruska a naopak. Pohraničným úradom je naloženo, aby sa toho nariadenia prisne pridržiavaly.

Hülsner omilostený. «Bohemia» sdeľuje, že pánovník omilostil dvojnásobného zákerníkeho vraha dvoch kresťanských diev od šibenice; následkom toho najvyšší súd premenil trest smrti na doživotný žalár. «Deutsches Volksblatt» dementuje túto zpravu, že je to len výmysel židovského modzgu. Dosiaľ ani niet v Rakúsku prípadu, že by dvojnásobný vrah bol býval omilostený.

Fabrikant na kosy Jozef Sohr odporúča svoje oznamy et. obecenstvu do láskavej pozornosti.

DOPISY.

Bytčica.

Dôstojný Pane Redaktor, Brat môj drahý!

Ráče pristaviť ďalšie uverejšovanie mojej «prosby a ponuknutia»; bo dávno prešiel čas, v ňomž som môhol vďačiť sa ponúkanými semenami a plodmi, výmúce «Cvičebníkovi», ktoré sú znamenitým prostriedkom cvičenia žiakov v našich ľud. školách. No, keď som pramáličko dostal darov na opravenie organa, snáď následkom tejto druhej prosby nakloním srdcia drahých Rodákov ku dávaníu potrebnejších milodarov. Filiálka fary mojej bitčickej Porúbka, ležiaca na hradskej ceste a pri dráhe železnej od Žiliny do Rajca vedúcej, kde sa práve začínajú pôvabné, obrazotvornosť pozorovateľa živo dvíhajúce, až ku samým Rajeckým Tepliciam fahajúce sa, prepodivné skalnaté útvary, prvého bež. m. behom troch hodín obrátená je v popol, v opravdivom smysle slova. Z budov, zo samého dreva postavených zostalo iba troje obydlí s pobočnými stavbami a jedna chalúpka, potom štvoro obdalič stojacich humien. Z hoviad na šťastie iba jedon kôň a desatoro sviň zhorelo. Oheň hasil, rätovať nemal kto, bo chlapi boli na zárobkoch; ale ani nebolo možno ohňu prietrž urobiť, bo pred plameňmi z husto postavených stavísk blčiacimi a na všetky strany sľahajúcimi ubohé ženy, matky rady byly, keď holé svoje a dietok životy rätovať mohly. Štyridsať rodín za tých pár hodín na holažeň, na zebrotu vyšlo; bo pred tým strašným ohňom neobstály ani dosť hrubo omazané sypárne, kde ubohí pohorenci mali svoju živnosť, svoje háby a právne a rodinné písma uschované. Šesť takých sypáreň zhorelo úplne. Týchto teda ubohých pohorelcov uboleným srdcom v láskavosť milosrdných dobrodíncov do sklivo odporúčať za prísnu povinnosť si pokladám.

Romuald Zaymus, farár.

Sv. Kríž pri Ostrihome.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Málo kto zná zo svetárov, že v ostrihomskej župe neďaleko od slovenskej dediny Dágu, nachádza sa jedno milostivé miesto, menované Svätý Kríž. Neni to dedina, lež stojí tam iba jedon osamotely kostol ku Sv. Krížu zvaný, pri ktorom je kurácia a všetkých obyvateľov môže byť asi 12 duší. Prináleží do farnosti bajótskej a je od dávna miestom pútnickým, kam na deň nalezania sv. križa s blízka a z ďaleka chodievajú veľké sprievody — processie — nábožného ľudu vykonávať svoju pobožnosť, odbaviť si svätú spoveď, a vzdať obeť na omšu svätú. Takto holduje ľud svojmu náboženskému citu.

I tohto roku na deň nalezania sv. križa bolo tu veselo. Prišli processie za processiami a obzvlášte veľká

zálaho Slovákov bola tam tak úžasná, že sami Nemci, ktorí v okolí bývajú, zdesení riekli: «Woher kommen diese ungeheure Schaaren von Schlovaken?!»

Nuž veru je pravda, bolo tam hrúza Slovákov nábožného citu, a to v takom utešenom, pestromalebnom rúchu, žeby hocktorý chýrečný maliar bol mal nevyslovnú radosť na tomto divadle, ktoré okúzlilo oči, omámilo srdce a rozumu dalo podnet' k uvažovaniu toho, čo tam bolo vidieť a počuť. Ja som sveta slovenského ešte jakživ nevidel po hromade jako ho tu bolo, a bielo pohlavie vyznamenávalo sa svojim utešeným národním krojom dľa rozličných krojov, chlapi ale boli do jedného udatní obri tak, že bolo na čom oči pást.

Zvedavosť nedala mi pokoja i doptával som sa radradom: odkiaľ ste duše moje? — Z Nitrianskej, riekli jední, z Hontianskej, priznávali sa druhí, z Tekovskej, chválili sa tretí, z Peštianskej, povedali štvrtí, z Komárnianskej, prekvapili ma piatí, z Fehérvárskej, uchvátili šiestí, z Ostrihomskej, nemeškali sa chlúbiť siedmisti: ba ešte aj od Trnavy z prešporskej bol tam pekný zástup a z Budapešte tiež. Na všetkých týchto bol by človek temer oči nechal a rád by sa bol pomiešať s hocktorými.

A ten utešený spev, ktorým zástupy tieto chválily Hospodina, bol tak mohutným a velebným zdrojom, že ma mimovoľne opanoval žiaľ: kiežby bol Hollým alebo Sládkovičom abo Milkýnom aspoň len v maličkom, aby som napísal víťazoslávny chválospev na tento unášajúci zjav prebúdzania sa katolíckych Slovákov stredstvom náboženských prejavení, oživujúceho hrdého povedomia, krásocitnej a skromnej pýchy nad tým, že sú od iných zvučným jazykom, krásnym obličajom, skvostným rúchom a bohabojným citom i sľachetným smýšľaním rozdielni Slováci, ktorí sa ani pod vplyvom ducha otročiacích novomódných škôl, ani tých ovodáškých pletích nevzdali svojej náboženskosti, ani nie sú hotoví vliecť jarmo ukrutníka kazársko-slobodnomurárskeho liberalismu.

Ale to aj tí bezbožní hazafici cítia, že tieto púty, obzvlášte v novšom čase, veľmi obživly a značne prispievajú ku povedomiu a poznaniu svojej ľudskej hodnoty Slovákov. Pred touto náramnou horlivosťou náboženskou slovenského ľudu dubkom stávajú vlasý naším neprajníkom, a preto vo svojej besnote hľadajú všemožný spôsob k utlumeniu a zahateniu prejavovania tejto horlivosti. — Touto zlobou hnaní pokúsil sa v Baňskej Štiavnici zakázať púty na Kalváriu, ktoré tiež každoročne dvakrát vybavované bývajú. I urobili návrh na mestskom dome v obecnom shromaždení, aby tieto púty byly zakázané, lebo že nočným spevom pred sv. Trojicou na hornom ryngu vykonávaným narušuje sa nočný odpočink domácných obyvateľov.

Neriekli oni zrovna, že im je protivný spev slovenský nábožného ľudu, lebo len takýto býva tam: keby bol inakší, išli by tuším aj v nočnom odeve ta spolu spievať, ale pre ten slovenský nemôžu vraj spávať. Taktiční boli teda, ale predsa prepadli. Lebo p. mešťanosta, ktorý aj priemyselný zákon do slovenčiny preložil, bez toho, aby Slovákom voľako zvláštne žičil, trebárs veru jeho mate-

rinský jazyk je slovenský, bo mu mať ináč nevedela, použil tiež rukojapnej taktiky a jako mi to raz osobne povedal, riekol tým vybíjaným hazafikom, že dobre, púty kalvárske môžu sa zakázať, ale nech patriční páni navrhovatelia tohto zákazu zabezpečia predovšetkým tých 700 zl. kalvárskej kasse, ktoré základina z týchto pútov má, a často ešte aj viacej, a potom, aby nahradili mestu a mešťanstvu tú ztratu, ktorú utrpí následkom toho, keď toľký obrat ľudstva v meste prestane.

No na toto neboli prichystaní tí dobrodeji a tak s ovisnutými nosmi museli sa aj na ďalej zrieknuť nočného pokoja k vôli slovenskému nábožnému spevu.

Drž sa teda slovenský katolícky národe pevno svojich zdedených zvykov a náboženských obyčajov, lebo tí ony zabezpečujú budúcnosť!

Pútník.

Trnava.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!
Blahorodý Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a opravenie týchto niekoľko riadkov.

Ja dolupodpísaný, jedon horlivý katolík a čitateľ «Kreštana» aj mnohí pobožní katolíci sme sa pohoršili nad nasledovnou smutnou udalostou. U nás na svätého Duchu bola jedna jubilárna pobožnosť. Processia sa pohnula z Veľkého kostola do Invalidského s veľkým sprievodom gazdov, robotníkov a remeselníkov. Bolo nás pár tisíc, ale inteligencie žiadnej. Keď sme prišli do Invalidského kostola, tak sme sa pobožne modlili po slovensky 5 «Otčenášov» a 5 «Zdravas» atď. Potom nasledovala kázeň po nemecky na miesto slovenskej. Slovenské je to mesto čisté, ani jedného Trnavčana neni, čo by neznal slovenský, len pár inteligentov jesto u nás čo sa hanbia za vieru. Teda k vôli komu kázal slovo Božie? — Tak na miesto počúvania sme mu hrešili, aj mnohí išli von z kostola; tak sme skrz neho Pána Boha obrážali. Či to nebola hanba a potupa pre neviem akú hlúposť dopustiť takéto obrážanie Boha, od ktorého sme svoju reč dostali aby sme Ho ňou velebili? Čo chvíľa sa už nebudeme smieť modliť k Bohu rečou svojou. Nečudujme sa tým inovercom čo s nami robia a s našimi mladými kresťanskými universistami!

Veru sú mnohí naši páni tiež príčinou toho prenasledovania nášho; ale aj my sami tiež, že sa nesoberieme len hnilošíme a dávame sa vodiť za nosom niektorým pánom, ktorým sme pri politike vítaní, ale za našu kresťanskú výchovu a vzdelanosť nedaj Bože aby sa ohlásili, lebo že sme len hlúpi Slováci.

Ostávam horlivý čitateľ «Kreštana»

Franc Štibraný, kováčsky majster.

Klein-Kahn (Čechy).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Veľactený Pán Redaktor!

S veľkou úctou prosím slávnú Redakciu nášého všeoblúbeného «Kreštana», by ráčila mojich pár riadkov uverejniť.

Pekné a krásne pozdravenie od Jura Kubici, rodáka vysockého. Dávam ct. čitateľom «Kreštana» na známosť že dňa 28-ho mája stal sa tu veľký div. Jedna voda, menom Labe (Elbe) bola premenená akoby na krv. Tisíce ľudí sbiehalo sa ku červenej vode na diváky. A jako slnko svietilo pekne na vodu, tak boly aj brehy okolo vody červené aj jeden kašiel. Ľudia si to tu všelijako vysvetľujú. Chráň nás Bože od všetkého zlého! Poručím sa úctive, to som písal ja Juro Kubica z Vysokej.

Radost' stupavských chudobných.

Na úzadí stupavského hlavného námestia stojí nový krásny chudobinec, ktorý hlasite svedčí o útrpnosti nad chudobou a horlivosťou dp. dekana a farára stupavského Ignáca *Gond.*

Starý chudobinec založil a vystrojil blahej pamäti Mikuláš *Teöreöš*, bývalý stup. dekan a farár. Ponevác však tento len zo dvoch do vedna spojených starých domov pozostával a základné obnovenie požadoval a teraz už i zo zdravotného ohľadu cieľu svojmu nezodpovedal, preto dp. dekan vystavil v blízkosti chrámu novú budovu, kde by stupavskí chudobní, alebo cestujúci nemocní príjemné a zdravé prístrešie našli.

Stavaný je na spôsob veľkej písmeny L (L) a pozostáva z nasledujúcich miestností a) predsieň, ozdobená peknými sochami boľastnej Matky Božej a sv. Antona; b) byvanie dozorcovi domu, v jednej osobe spolu i kostolníka; c) lekárska sieň; d) tri priestranné izby pre 7—7 osôb so spoločnou veľkou letnou kuchyňou; e) opatrovna nemocných; f) tri menšie izby i s kuchyňkami pre 2—2 pári; g) izba pre ľudovú knižnicu; h) veľká dvorana na vyučovanie dospelých. Na prostriedku širokého, ovocnými stromkami vysadeného dvora je studna s dobrou zdravou vodou.

Nový chudobinec na svätodušný pondelok požehnal osv. p. barón *Horecký*, tit. biskup a veľprepošť prešporský pri prítomnosti mnohých stoličných hodnostárov, ktorí k tejto príležitosti z Prešporka do Stupavy výlet učinili. Po vzývaní Duchu Sv. tiahol nepreviditeľný zástup ľudu ku chudobnému domu, pred ktorým osv. pán odbaviac predpísané modlitby, vstúpil do predsieni a ztadiaľ pochodil a pokropil všetky miestnosti budovy. Nemalú radosť spôsobil už tu ubytovaným chudobným, keď ich priateľský oslovil a jedno-druhé s útrpnosťou sa vyzvedal o jejích osude.

Skončiac obrady požehnania, držal starček biskup pred domom shromaždenému ľudu s mladistvým zápalom vo slovenskej reči tak zaujímavú reč, že mnohých poslucháčov oči v slzách sa kúpali. Obzvlášte dojala ich tá čiastka reči, kde líčil smutné polozenie starého, opusteneho chudobného človeka, ktorý telesne zronený a duchovne už slabý, mnohokrát od svojich vlastných nezdarných detí, pre ktorých jedine žil a sa trápil, na svoje staré kolená zavrhnutý a odsotený stojí sám vo svete bez prístrešia. Chvála Bohu, že sa nachodia milosrdné srdcia, ktoré týmto lepšieho osudu zaslúžilým osobám

pomočnú ruku poskytnú. A preto s vďačnosťou rozpo-
menul sa na nebohého Mik. Teöreöša, štedrého to pria-
teľa chudobných, čo prvého zakladateľa tejto humannej
ústavy. Spolu v mene chudobných vďaky vzdal dp. de-
kanovi, čo druhému zakladateľovi za jeho neunavnú hor-
livosť a bezžisťnú obetovavosť, ktorú pri stavaní chudo-
binca vynaložil.

Potom sme išli späť do chrámu s «Te Deumom»
zakončiť slávnosť.

Dp. dekan príchodzých a mnoho zdejších pánov
priateľský hojne počastoval, pri ktorej príležitosti mnoho
krásnych zdravíc odznelo na ľudomilov: na osv. p. baróna
Horeckého, na miestneho p. dekana, na p. Neumanna,
dioecesaného pravotára atd.

Ale aj chudobní okusili na tento deň štedrú ruku
p. dekana, ktorý im chutný obed dal pripraviť.

Daj Bože, aby táto nová ústava slúžila k hojnému
oblahčeniu biedného človečenstva! *Stupavan.*

Na obnovenie Marianskej studienky na Hore Levočskej obetovali.

Zo Širokého: Juraj Dobránsky sbierka od pútnikov
kobulanských 16 korún; z Chrabkova: Štefan Broda
shierka od údov ružencového braterstva 20 korún; z Ko-
šic: Ondřej Babuščak 20 korún.

Pút'.

Budínpeštianski slovenskí katolíci *Jozefovskej* farno-
sti usporiadajú slávnostný pút' na milostné miesto *Maria
Stein* zvané, nachodiacie sa za Starým Budínom v deň
sv. Petra a Pavla, 29. tohoto mesiaca. Pút' pohne sa z
Jozefovského chrámu o pol 7-ej ráno, a asi o 9-tej bude
mať slovenskú kázeň a sv. omšu na milostnom mieste.
Pút' povedie *Edvard Sándorfi*, redaktor týchto novín a
«Listov sv. Antona». Upozorňujeme všetkých milých
bratov našich peštianskych a sestry, ktorí nemajú príle-
žitosti Bohu sa modliť tak, ako ich mať učila, preto že
slovenské bohoslužby sú vykázané z chrámov ostatných:
aby sa pripojili všetci k nám. Katolíkom-Slovákom v Novej
Pešti, ktorí nás prosili o upovedomenie, taktiež niektorým
milým bratom a sestram slovenským v obciach okolitých
odporúčame tento oznam do zvláštnej pozornosti.

Pút' do Lourdes-ov,

s zastavením sa milostných miest: Wilten, Einsideln a
Paray le Monial.

Odchod: Z Budínpešte, západné nádražie, 15-ho júla
o 9-ej hodine ráno. — Duchovný vodca a správca pútu:
velp. Ján *Kraszna*, dekan-farár z Duna-Haraszti.

Ceny pre účastníkov: I. trieda 230 zl., II. tr. 175 zl.,
III. trieda stravovanie za 9 dní: 100 zl., III. trieda
len byt: 88 zl.

Smer cesty: Cez Salzkammergut a Schweiz. — Prihlásiť
sa možno len do 5-ho júla. — Preddavok: 30 zlatých.

Každému vďačne pošle podrobný program katolícka
Magyar Utazási Iroda.

Budapest, IV, Ferencziak-tere 2. sz.

Milodary.

Na chlieb sv. Antona poslali: J. Bútora, Dvorec
2 koruny; J. Jankovič, Čitár 6 korún.

Na chrám levočský: J. Martinec, Sz. Sümegh
8 korún.

Chudobným žiakom: L. Čepela, Ozd 1 korunu.

Odkazy redakcie.

Vp. H. Aj touto cestou dávame Vám na známosť
že vyzvanie Vaše považujeme si za veľikú česť a tomu,
vďačne zodpovieme. 30-ho t. m. tedy pôjdeme do Levoče
kázeň držať tým peknoduchým rodákom našim košicko-
levočského okolia. Ešte v ten deň, alebo tú noc musíme
však nazad.

Do Stupavy. Srdečná vďaka za správu.

Amerikán. Áno, to je pravda: my «Listy Svätého
Antona» tak píšeme, aby v nich popri nábožných vzdý-
choch boli aj články — jako to vy hovoríte — «pre
chlapa». Vy chlapi sa obyčajne bojíte takých nábožen-
ských spisov; hovoríte že je to len pre «baby». No teda
vidíte, že sa to veru aj chlapom veľmi zide, snáď väčšmi
ešte nežli pre tie vaše ženy. Len rozširujte.

Vp. O. Rojko. Článok Križoborci uverejníme. Spo-
minané malé dielko dalo by sa vytlačif. Vytlačili by ho
aj za darmo; ale jako ho predávať, rozšíriť? Lebo no-
viny by musely o ňom mlčať, ináč by prišli do pletky.
Však preto len ráčte slúbeať ďalšie dáta sbierať. Časom
najde sa všetkému spôsob.

P. B. V. Šoporňa. Za správu ďakujeme. Keby nám
len aj iní tak rýchle posielali správy!

J. M. v Medzanoch. (Šáriši). Až v budúcom čísle.
Myšlienka to dobrá, len neviem, či je kaplnka tak sta-
vaná, aby v nej aj lampa mohla svietif. Ináč na vašej
levočskej púti sa uvidíme. Pôjdeme vám ta kázať.

N. J. Komjatice. Celé meno ste si mal podpísať.
Taký dopis, v ktorom sa len na ženy hreší, že sú strašno
klebetné, neuverejníme. To je viac-menej všade tak s
tým ženským pohlavím.

Starý Drotár v Draždanoch (Dresden). O tých
vašich vysockých pomeroch uverejnili sme už viacej do-
pisov; váš je tedy zbytočný.

Janko Šárišan. Veľmi ľazko nám to prijde, nuž
ale už sa len vyberieme na ten váš pút'.

Jozef Feranecz, Ober Höflein. Dopis je dobrý.
Dáme ho hned do budúceho čísla. My sme veru mysleli,
že panstvo prepoštské máte už vy, katolícki roľníci v
árende. Škoda, veru preškoda, že neni tomu tak. Vďaka
a srdečný pozdrav.

P. Štefan Valach. Tej vašej firmy nemohli sme tu
najst. Pravdepodobee vás oklamali. Ešte sa budeme da-
lej dozvedať a upovedomíme vás o výsledku.

J. K. v Ž. Ten «Közmüvelödési egylet» je síce spo-
lok, ale len taký, že údovia spolku toho nemajú pražia-
ných práv. Takého spolku viacej nielo ani v Uhorsku ani
na celom svete. Vy len platif smiete.

P. Hr. vo Sp. Že neverejníme odteraz milodary v «Listoch Sv. Antona», to má zvláštnu príčinu. My chceli sme slovenské groše slovenským chudobným dozičiť a napomáhať chudobných žiakov našich, ktorí sa za svoj rod nehanbia. Tak sa zdá, že sa toto istým pánikom nepáčilo. Prečo? to nevieme. Z kresťanskej zásady zajiste nie. Týmto pánom páči sa síce veľmi, že sú slovenskí katolíci pobožní, že modlia sa a postia mnoho, že sú uctiví oproti duchovenstvu, že obetujú na nábožné ciele, na sv. omše atď., tieto vlastnosti ľudu nášho sa im páčia, to im je kresťanské. Ale keď je reč o tom, že tento ľud mal by sa aj vzdeláť, sám seba poznať, sám sebe pomáhať, priznávať sa k svojim a ich napomáhať: nuž pri takýchto otázkach prestáva všetko kresťanstvo týchto pánov. Slovenskí katolíci nesmú túžiť po vzdelanosti, nesmú sa priznávať a sebe na vzájom pomáhať, oni musujú ostať opustenými sirotami, dosť na tom, keď sa pobožne modlia, dokiaľ sa im aj to nezabráni v reči matrianskej. Ale počkajte si pánkovia, však vy špatno doskáčete. Dôverujeme v Bohu, že príde čas, kde budete odhalení s vašimi figlikami pred ľuďom!

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8·05—8·25 kor., peštianska 7·87 7·77 kor., z Báčky 7·50 kor., banátska 8·00 korún.

Raž: 7·50—6·90 kor.

Jačmeň: na krm 6·50—7·— korún, do pálenice 6·— — kor., na várku 7·— — kor.

Kukurica: 5·30 — kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	24·60	23·60	22·80	22·40	21·80	21·20
		6	7	7½	8	
		19·60	17·80	15·80	10·80	

Otruby. po 100 kil.: drobné 9·20 korún, hrubé 9·20 korún.

Ovos: 5·50 — kor.

Krúpy: 2·40—2·30 kor., všetko po 100 kil.

Strova: Fazuľa veľká biela a okrúhlá po 8·—8·25 brnava 7·50 —, pestrá 7·00—7·50, drobná 9·00—9·25, cúdená 10·50 —. **Hrach:** 10·50—12·50, lúpaný 20·— —. **Šušovica** horšia 9·— —, lepšia 12·— —. **Mak:** 27·50 —, všetko po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 17·50—50 — po klgr.

Semená: Červená datelina nová 50·—66·—. Lucerna 42·—70·—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 54·50 —, Slanina $\frac{3}{100}$ 45·— $\frac{4}{100}$ 45·50 —, udená dobrá slanina 50·— — po 50 klgr.

Petrolej trojkrížový 50·75, dvojkrížový 43·— za 50 klgr. netto.

Olej repcovy 80·— — za 100 klgr.

Remeň: podošvy k. 158—160; tercy prima k. 150—158; anglické odpadky k. 140—145; teľaciny k. 390—420; pitlingy 275; koňaciny vrázkované k. — — —; tažené k. — — —.

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — —, väčšie — — — metr. cent.

Spiritus odaný rafinovaný 116·50 —, denaturovaný 37·—37·½.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Nábožný život a smrť jedného slovenského mladika v Amerike. Podáva *Jablonovský*. Vydáva Martin Kollár, farár v Nádaši, red. «Katol. Novín». Cena 24 hal. Objednať možno: Red. Katolícké Noviny, Pozsony Nádas. Vrele odporúčame.

O Černohorcoch. Listy z Cetinia roku 1878. od L. P. Nenadoviča. Preložil Vlad. Mičútek. Cena 2 koruny. 320 strán. Objednať možno: J. Gašparík, Turócz Szent Márton. Kniha táto je veľmi zaujímavá a poučná. Sú v nej veľmi pekné obrazy. Zvlášte čítacím spolkom snažne odporúčame.

Zábavivo-mravné čítanie pre katolícky horňo-uhorský ľud slovenský. 2 číslo. **Návod k získaniu jubileumo vch odpustkov** jedertisícdeväťstotého roku. Napísal Juraj Hahnekamp. Poslovenčil: Vydavateľ. Sklepná cena 12 halierov. Dostať u redaktora a vydavateľa: Conštant Kniha v Nagy-Tapolcsány.

3. číslo. **Najdený dukát alebo Boh odplatí.** Cena 8 halierov. Dostať ako vyšej. Vrele odporúčame.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIII. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Zábavné a poučné knižky č. 3. Skrotenec a iné články, cena 20 hal. Turčianský Sv. Martin. Túto knižku pre jej rozmanitý, veľmi poučlivý obsah veľmi odporúčame. Dostať u knižtlačiarско-účastinársky spolok v Turč. Sv. Martine.

N. V. Gogol' Revizor, komedia v piatich dejstvách. Preložil Fedor Jesenský. Cena 1 kor. Dostať u Fedora Jesenského v Trnave (Nagyszombat) a u slovenských kníhkupcov. Pre ochotníkov našich divadelných hier výborné toto dielo snažne odporúčame.

Detvan, básen Andreja Sladkoviča. Vydáva kníhkupecko-nakladateľský spolok v Turč. Sv. Martine. Na sklade u Jozefa Gašparika v Turč. Sv. Martine. Cena 30 halierov.

Veselá knižnica : Humoristické prednášky, sošit 16. (dielu II. sošit 4). Vydáva Augustin Paulovič. Cena 12 h. Dostať u A. Horovitzu v Trnave.

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V., Százok II. Turčianský Sv. Martin 1900.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. Číslo 6.

O «Museálnej Slovenskej Spoločnosti» treba vedieť, je to spoločnosť vedecká vládou potvrdená ku zachovávaní veskerých starožitností a pamätností slovenských tak na poli umelectva a priemyslu jako aj jazykozpytu a vôbec všetkého, čo sa slovensko-národnej vzdelanostnej historie týče. Členom spoločnosti tejto je, kto ročný poplatok 4 koruny riadne platí, za to obdrží «Časopis mus. sl. sp.» (mesačné sošity). Vláda podporuje tento ústav ročnou príspevkou 600 korún, a nedávno schválila obetivavosť slovenského obecnstva. — Ba či sa dožijeme, žeby aj cirkevná vrchnosť svoj cirkevný spolok sv. Vojtecha podporila a schvalovala, veď tento neni ani v Turč. Sv. Martine?

«Ja som nepoškrvené počatie», to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka zvláštne pre čitateľov lurdského zjavenia Bl. P. Marie s lurdskými litaniami, novenami a dvoma lurdskými piesňami. Spracoval Jozef *Kompánek*, farár veľko-ostratický v biskupstve nitrianskom. Druhé opravené vydanie. Dostať: Tlačiareň Karla *Salvu* v Ružomberku (Rózsahegy). Cena v plátne viazaného výtisku s poštou 65 kr.

Nauka o hospodárstve. Nákladom «Ľudových Novín». — K dostaniu u pôvodcu: dp. Andreja Bážik, farára v Lipt. Lúčkach, ostatná pošta: Liptó-Tepla. Cena 60 halierov. Vrele odporúčame našim slovenským hospodárom, ako pri rozumnom a praktičnom obrábaní pozemkov prepotrebnú poučovateľku.

Rozpomienky a kresby. Napísal Pavel Kuzmány. Sú to samé kratšie, veľmi milé, zábavné a poučné rozprávky. Sú ony zriedkavé skvosty v našej slovenskej spisbe: plné vtipu a pekných opisov, plné žartu a vážnych myšlienok. V nich vidíme Slovensko tak verne opísané, že láskou zahorí zaň každý, kto prečíta si Kuzmányho «Rozpomienky a kresby». Myslíme, že najkrajšie uctíme si pamiatku nebohého tým, keď rozširovať budeme tento krásny spis jeho. S tým i našu ľudovú spisbu podporujeme, lebo čistý zisk daroval na vydávanie spisov pre ľud. Cena jedného výtisku je koruna, s poštou o 10 halierov viac. Objednať možno knižočku i v administrácii «Ľudových Novín».

Svätý Anton Paduanský. Veliký divotvorca a Chlieb chudobných. Spracoval *Anton Klimesik*, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-utca 44.) Vrele odporúčame dielko toto našim čitateľom.

«Az erdélyi gazdasági egyet könyvkiadó vállalata» vydal tlačou knižtlačiarne Franklin-Társulat v Pešťbudíne nasledujúce slovenské spisy: **Domáca záhrada.** Napísal Gustáv Ritter. S obrázkami. Strán 55. Cena 80 halierov. —

O dojnej krave. Napísal Géza Hauer. Strán 30. Cena 60 hal. — **O oraní a sejbe.** Napísal Arpád Hensch. Strán 38. Cena 50 hal. — **Pestovanie a zužitkovanie vrby košíkárskej.** Napísal Franc Marc. Str. 30. Cena 50 hal. — **O dochovávaní teliec.** Rozpráva Gazda Rozumec. Sdeľuje Bela Tormay. Str. 31. Cena 50 hal. Vrele odporúčame.

PREDAJ.

Jeden dobre dôchodkový **farbiarský kšeft z manglov i domom** pre nemoc je hneď na predaj; v Bánovcách (Trenčianska stolica) u

Štefana Schmidta.

Slov. roľníkom do pozornosti!

Od 1. júla t. r. vstúpi do života zákon, ktorým sa *zakazuje cestujúcim agentom predávať hospodárske stroje jednotlivým roľníkom.*

Zákon tento zachráni roľníkov pred rozličnými podvodmi, ktorým za dlhé roky nesvedomitými agentmi vystavení boli.

Preto odporúčam pp. roľníkom, aby s cestujúcimi agentmi neuzavierali smluvy, lebo taká smluva nemá platnosti pred vrchnosťou.

Kto potrebuje a chce si objednať dokonale, solidne a trváce hospodárske stroje, nech sa obráti na podpísaného o cenník hospodárskych strojov. Tento sa mu dopyše zdarma a franko. Komu by sa však ľúbilo navštíviť moju dielňu osobne a obzreť si potrebné stroje, bude mi vítaný.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse, Trenč. stol.)

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaní, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, bolesti, záduhu, isebli, bladosťi závratu, zlému sluchu, nemociam nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. ě.

Nie tajní

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspät' dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri t'azkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,
Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej barvy olejovej farby
50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal.
(36 kr.)

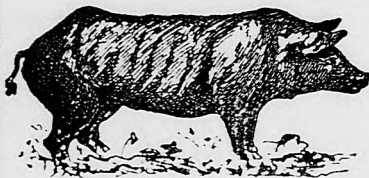
Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlatiť' obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'aša 50 hal. (25 kr.)

Dostať

u bratov Brüll
diel'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-uteza 46.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po
celom svete rozšírený a za
výborne účinkujúci uznaný
liek

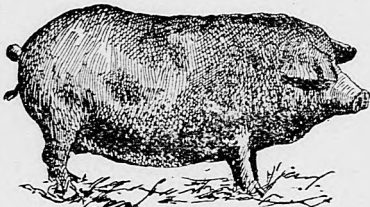
proti
dúlu sviň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou
slohou nielen od rozličných chorob zachráni ošipané, ale aj vykrmieniu
týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a
osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového ba-
lika je

koruna 1.—

jedenkilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balika franco
posiela**Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.**

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch,
krízov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné
dokumentá svedčia. Pri riadnom
užívaní povyháňa akékoľvek ne-
duhy kosti, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybkosť dodáva.

Jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej kor. 2.40
skl. is návodom je pôvodnej skl.

Založená 1735.

* Telefon 395.

**Mestská lekáreň k
ČIERNEMU ORLOVI**

Temešvár,**vnútorné mesto, námestie sv. Juraja**

Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľosti nervov, pichaniu, boľeniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena fláše 2 koruny, cena fláše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na pľúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekábatým prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vďakočinení potvrduje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flášky 2 koruny, flášky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznane prostriedky dostať jeáme v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšovaných vecí.

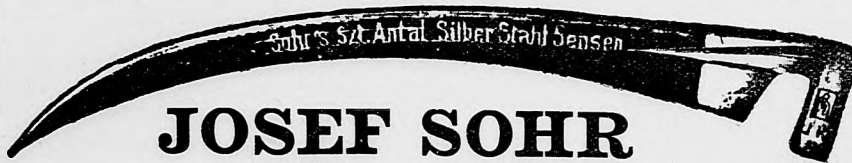
Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Dáva sa do predaju bašovský mlyn novomestskej prepositúry. Kto by sa o ten kup zaujmal nech svoju offertu spisebne dá na vedomie pánu advokátovi Lajošovi Javorka v Novom Meste nad Váhom (Vágujhely).

Najväčšia dielňa sveta na kosy, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne

Výstraha.

so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosy

V SOMOGY-SZILL-E.

Kto úplne spoľahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyššpomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hockomu na žiadosť darom a vyplatené zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje dórôbky, a nezodpovedajúce kosy budú ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trôv, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromažditel'om výhody! — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosy sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
— .95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„Triumph“ Strieborna-ocel'ové náčinie ku nakutiu.
Kladívko a penka 1 kor. 70 hal.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Tlačou Stephaneuna. V Budapešti, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.